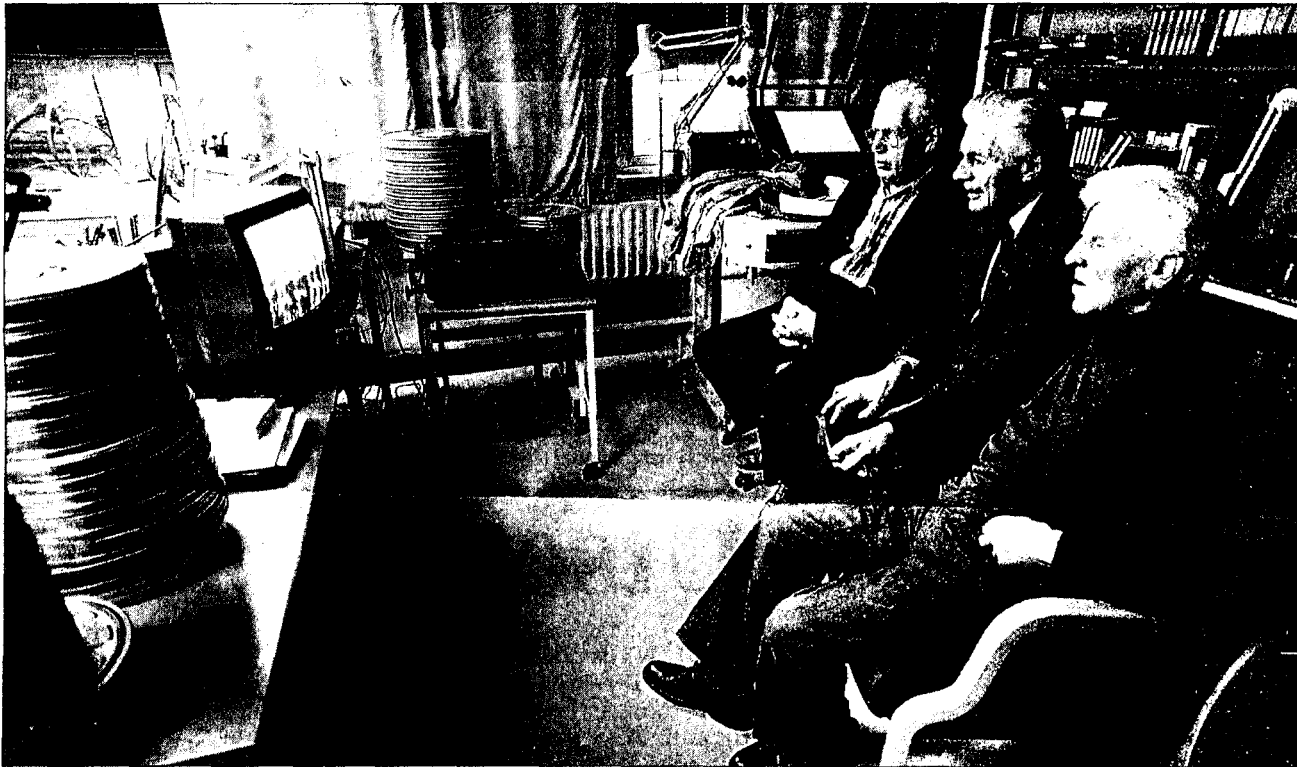

Drammens-nazister gjenkjent på film

114976

Tidligere i år ble det funnet amatør-film-opptak av norske nazisters stormønstringer i Drammen og flere østlænds-byer i 1942. Tre Milorg-veteraner har sett gjennom materialet sammen med DT-BB.

Stor enighet om at det var spennende å se nazi-paradene. – Det var jo nettopp slike steder vi holdt oss lengst mulig unna for ikke å bli gjenkjent, sier (f.v.): Rolf Langum, Jonn Bjørnstad og Finn Pettersen.

Teoretisk
Nils J. Maudal (foto)

– Dette var svært interessant. Jeg kunne kjenne igjen flere av de lokale nazistene fra Drammen, sier Rolf Langum (76). Han var etterretningssjef i Milorg under krigen, og deltok i slaget på Haglebu, der Langum og hans menn var i kamp mot tyskere og NS-folk.

Filmen ble funnet hos en privatperson i Horten, og er aldri blitt vist offentlig. Den er nå overlatt til Norsk Filminstitutt. De 55 år gamle filmklippene er av svært god kvalitet, med mange nærbilder. Kameravinklene som er brukt er mer spennende enn fra de offisielle filmrevyene som ble vist under krigen, ettersom fotografen har fått bevege seg fritt, og ikke bare blitt henvist til å stå på ett sted.

Lunde var fotografen

– De tette, uvanlige vinklene sa oss at opptakene var tatt av en som måtte stå Quisling meget nær, en betrodde person. Denne uken fikk vi bekræftet via hans barnebarn at fotografen er Quislings propagandaminister Gulbrand Lunde, opplyser arkivsjef Arne Pedersen i Norsk Filminstitutt. Han betegner filmfunnet som unikt.

To av sekvensene er også i farger, noe som var svært sjeldent på den tiden. Filmen har trolig Lunde fått direkte fra Berlin.

Vi befinner oss sammen med tre Milorg-veteraner i Filmens Hus i Oslo. Mellom stabler av filmruller har vi rigget oss til for å se filmen, overspilt på video. Filmen innledes med en parade Lunde tydeligvis var ekstra fornøyd med.

På Marienlyst

Fra åpningen av sommerle-

kene til NSUF, ungdomsfylkingen til NS, ser vi Vidkun Quisling og hans politiminister Jonas Lie ankomme Marienlyst stadion mens en fullsatt tribune hilser sin fører med oppstrukne armer. Deretter paraderer de unge jentene og guttene som deltok i arrangementet før Hirdens marsjerer inn. Det er også lange sekvenser fra selve idrettslekene.

Filmen inneholder også opptak fra Hirdens skirenn på Hønefoss og opptak fra Sandefjord, Larvik, Moss og Oslo. Sistnevnte opptak tar for seg den såkalte statsakten 1. februar 1942, der Quisling ble innsatt som ministerpresident.

Arrestert

– En av de mange grunnene til at filmen er unik, er opptakene fra Sandefjord, der vi ser folk som ble arrestert etter å ha kommet med fyrtpistol til Hirden som marsjerte forbi, sier arkivsjef Pedersen. Slike scener ville man blitt

skutt for å ha filmet under krigen!

Filmen inneholder også glimt fra Lundes privatliv, med scener fra bekymringsløse seilturer i Åsgårdsstrand og andre adspredelser mens krigen gikk sin gang.

I den 45 minutter lange filmen er det også scener fra Hirdens fritidsaktiviteter, og det slår seerne at den blå uniformen sitter på uansett om de er på tur i skog og mark eller er ute og marsjerer.

Arkivsjef Pedersen mener at det er på tide at materialet blir brukt til å lage et fjernsynsprogram. Han mener at tiden er moden for å vise hvordan dagliglivet i Norge utspant seg - på begge sider av skillelinjene rundt NS.

«Gikk sin gang»

– Vi har også annet materiale som viser folk på badestranden og i mange dagligdags situasjoner under krigen. Livet gikk jo sin gang, og som normalt for de aller fleste.

– Det kan jeg si meg enig i. Men skal et slikt program lagges, må det settes inn i sin rette historiske sammenheng, slik at det ikke blir lørevet fra frihetskampen, sier Finn Pettersen (76). Han var kontaktperson i Drammen for den hjemlige NKP-ledelsen, som hadde hovedkvarter i Bagn og på Eina.

Tredjemann blant veteranene, Jonn Bjørnstad (79) var områdesjef i Milorg på Eiker.

Større interesse

De tre veteranene opplever alle at det er større interesse for hva som skjedde under krigen blant dagens ungdom enn hos etterkrigs-generasjonen.

– Vi tidde stort sett stille overfor våre barn om hva som hadde skjedd. Jeg var bevisst på å ikke fortelle min sønn noe om at fire av hans klasskamerater hadde foreldre som hadde stått i NS. Det ville ha ført til mobbing, sier Rolf Langum.

Vidkun Quisling leder sitt første statsråd på slottet 5. februar 1942. Lengst til h. sitter propagandaminister Gulbrand Lunde, fotografen bak de 55 år gamle opptakene som nå er funnet.

LAMINATPARKETT

• Unik konstruksjon/bedre gangkomfort •

NATURTRO OVERFLATE

15 ÅRS GARANTI TIL BRUK I BOLIG

kipling